

TUSSEN

Najaar
2024

BEJDE

Magazine van het
Bisdom Rotterdam

Pelgrims op weg

Bisschop Van den Hende:

*Hoop doet
bidden*

Bedevaart:

*Lourdes
in de polder*

Interview:

*'Zo ontdekte ik
mijn roeping'*

Plus:

*Bedevaartkalender
Jubeljaar 2025*

3

BISSCHOP

Vieren, leren én dienen

4

BEDEVAART

Lourdes in de polder

6

LAURENTIUS IS VERWONDERD

Liduina van Schiedam

7

BEDEVAART

Bijzondere momenten
in Kevelaer

10

BISSCHOP

Hoop doet bidden

13

NIEUWS

14

KIEZEN VOOR DE KERK

Angela Jansen aan het woord

16

LAURENTIUS ZINGT

Ga met God

18

TIPS VAN LAURENTIUS

Bedevaartplaatsen

Daphne van Roosendaal
Hoofdredacteur

Volgend jaar viert de Wereldkerk een Jubeljaar met als thema: Pelgrims van hoop. Op verzoek van paus Franciscus openen bisdommen het Jubeljaar wereldwijd op zondag 29 december met een eucharistieviering in hun kathedraal. In het bisdom Rotterdam start deze viering om 14.30 uur. U bent van harte uitgenodigd!

Een hoogtepunt van het Jubeljaar zal de landelijke pelgrimage naar Rome zijn met een busreis (26 april t/m 3 mei), een vliegreis (27 april t/m 2 mei) en een treinreis voor jongeren (26 april t/m 3 mei). In parochies is de werving al gestart en alle informatie staat op www.rome2025.nl.

Paus Franciscus nodigt iedereen van harte uit voor een bedevaart naar Rome, maar hij denkt ook aan "al die anderen die, hoewel ze de stad van de apostelen Petrus en Paulus niet kunnen bezoeken, het in hun plaatselijke Kerken zullen vieren."

Vanuit het bisdom Rotterdam wordt daarom onder meer een diocesane bedevaart naar Heiloo georganiseerd (31 mei 2025) en een diocesane dag (11 oktober 2025). En voorafgaand aan het Jubeljaar is er dit najaar op 23 november een diocesane ontmoetingsdag voor vrijwilligers van (parochie)bedevaarten.

Er is een lange traditie van bedevaarten vanuit de parochies naar onder meer Kevelaer, Banneux en Beauraing. U leest er meer over in deze Tussenbeide!

20

BEDEVAART

Maria met het gouden hart

22

LAURENTIUS LEEST DE BIJBEL

Een gesprek in de nacht

24

BEDEVAART

'Zo ontdekte ik mijn roeping'

26

VRAAG & ANTWOORD

Wat kunnen we leren van
een bedevaart?

28

KALENDER

Bedevaarten
in het Jubeljaar 2025

29

IN MEMORIA EN PERSONALIA

BISDOM
ROTTERDAM

September 2024

TUSSENBEIDE LIEVER BIJ U THUIS OP DE MAT?

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Zo kunt u in de kerk dus altijd uw gratis exemplaar meenemen. Grijpt u wel eens mis? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement en ontvang Tussenbeide bij u thuis via uw eigen brievenbus. We bieden u graag het gemak van een persoonlijk abonnement.*

Meld u aan via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl of bel met het bisdom op 010 - 2815171.

* Voor een persoonlijk abonnement vragen we u een jaarlijkse gift van € 12,50

COLOFON:

Tussenbeide is een uitgave van het bisdom Rotterdam. Het blad verschijnt vier keer per jaar.

Hoofdredacteur:

Daphne van Roosendaal
Redactie: Frits Vermeulen,
Jolanda de Wolf

Redactie, administratie, advertenties:

Koningin Emmaplein 3,
3016 AA Rotterdam
T: 010 - 281 51 71
E: tussenbeide@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

IBAN: NL30INGB0000464304

Conceptontwikkeling,
grafisch ontwerp en vormgeving:
Dailymilk, Rotterdam

Redactioneel advies conceptontwikkeling:

Bureau Wielenga / Sjoerd Wielenga

Cover: Bisdom Rotterdam

Illustratie Laurentius: Niek van Ooijen

Vormgeving en druk:
Halewijn NV, Antwerpen

Abonnementen:
€ 1,50 per jaar voor parochies.

Tussenbeide wordt verpakt in rietsuiker folie. Dit heeft het Vinçotte OK biobased **** certificaat. De folie is niet composteerbaar, maar wél volledig recyclebaar binnen het reguliere inzamelsysteem (afval wordt grondstof).

Artikelen uit Tussenbeide mogen met bronvermelding vrij worden overgenomen in parochiebladen. Illustraties en foto's mogen alleen worden gebruikt als vooraf toestemming is verleend door de redactie.

Bedevaarten: vieren, leren én dienen

+ Johannes van den Hende
Bisschop van Rotterdam

*‘Op bedevaart brengen
we de drievoudige
zending in praktijk’*

In het verlengde van het laatste avondmaal zegt Jezus “Ik ben de weg, de waarheid en het leven” (Johannes 14, 6). Na Pasen werden de eerste christenen “mensen van de weg” genoemd (Handelingen 9, 2). Het bewust onderweg zijn maakt deel uit van onze identiteit als christen. We zijn nog niet op onze eindbestemming (Filippenzen 3, 20). Het Tweede Vaticaans Concilie typeert de Kerk als het Volk van God dat onderweg is en spreekt over Maria als degene die haar pelgrimstocht heeft voltooid maar die met haar gebed gericht blijft op ons die nog als pelgrims onderweg zijn.

De eeuwen door gaan veel gelovigen op bedevaart, bewust een aantal dagen samen in geloof op weg. In verschillende parochies zijn werkgroepen die jaarlijks pelgrimages organiseren en die medeparochianen uitnodigen om mee op tocht te gaan.

Tijdens bedevaarten krijgt de volle breedte van ons kerkelijk leven op een bijzondere manier gestalte. Op een bedevaart wordt de drievoudige zending die Christus aan de Kerk heeft toevertrouwd in praktijk gebracht. Allereerst de opdracht om te vieren, want er is gelegenheid voor liturgie en om samen te bidden: de eucharistie, het sacrament van boete en verzoening, de rozenkrans en de kruisweg. Er is ruimte voor de opdracht om te leren door geloofsgetuigenis en evangelisatie, want het woord van God wordt voorgelezen om het met elkaar te kunnen delen. Ook de opdracht om te dienen wordt concreet wanneer pelgrims gastvrij worden ontvangen, ouderen en zieken en pelgrims met een beperking met liefde worden begeleid en mensen met verdriet en zorgen een luisterend oor en open hart ontmoeten.

We worden als leerlingen van Christus geroepen om elkaar te bemoedigen en ook anderen uit te nodigen op de weg van het evangelie. Bedevaarten bieden bij uitstek de gelegenheid om daarin te oefenen en als christenen onze rompstand van pelgrim levend te houden. ■

Lourdes in de polder

Door Celine Timmerman

Gerard van den Ham:

'Ik had zelf eerst niets met Lourdes'

Wie niet op bedevaart in het buitenland gaat, kan prima terecht in eigen land. Zoals bij de Lourdesgrot in Zevenhoven. Ervaren bedevaartgangers hier hetzelfde als bij de Franse bedevaartsplaats? "Veel mensen zeggen hetzelfde kwijt te kunnen als in Lourdes."

Dat de nagebouwde Lourdesgrot van Zevenhoven iets losmaakt bij mensen, is overduidelijk. Vraag koster Gerard van den Ham naar verhalen die bezoekers hem toevertrouwen, en je bent zo een half uur verder. De koster kent de zes meter hoge grot achter de Johannes Geboorte kerk op zijn duimpje.

111 jaar geleden is deze opgetrokken uit ruwe rotsblokken van de Belgische Ardennen. Rechts bovenin de nis waakt een beeld van Onze Lieve Vrouwe van Lourdes. In de grot, die je via een trap bereikt, staat een altaar. De zondag rond 15 augustus, Maria Ten Hemelopneming, is er elk jaar weer een mis met een bisschop. Honderden mensen komen erop af. Dit jaar was deze viering op 17 augustus met monseigneur Hoogenboom (hulpbisschop van het aartsbisdom Utrecht).

SPECIAAL

"Het was dit jaar extra speciaal dat bisschop Hoogenboom kwam, want hij heeft in Lourdes deze steen gezegend." Van den Ham wijst naar een ingemetselde steen in de grot. Sinds 2000 gaat de koster jaarlijks op bedevaart naar Lourdes. Enkele jaren geleden nam hij vanuit de Franse bedevaartsplaats de steen mee om die in de grot te laten metselen. "Tot 2000 had ik zelf niets met Lourdes, totdat ik er zelf een keer naartoe kwam. Ik zag de enorme kracht die mensen daar kregen. Sindsdien staat Maria ook centraal in mijn leven."

Maria-verering. Dat was wellicht ook de bedoeling van pastoor Meyer die ooit de grot in 1913 liet bouwen. "Een bezoek aan Lourdes maakte zo'n diepe indruk op hem, dat hij wilde dat de Lourdesgrot werd nagebouwd achter de kerk", vertelt de koster over het ontstaan. "Er werden processies gehouden, maar na het Tweede Vaticaans Concilie is dat gestopt en verloederde de grot. Totdat in 1976 pastoor Van Essen, een fervent Maria-vereerder, de opdracht gaf om de grot te herstellen. Sindsdien zijn er weer missen." De bedevaartgangers zijn er soms een paar minuten voor het aansteken van een kaarsje, soms uren. "Dan praten ze tegen me. En luister ik naar hun verhalen. Het zijn soms trieste verhalen, maar ook verhalen van dankbaarheid. Of mensen vertellen emotioneel dat ze erg ontroerd zijn door de viering. Je hoort alles tussen dood en leven."

CHARME

Is er een religieus verschil voor bezoekers tussen de grot in Lourdes en die van Zevenhoven? "Veel mensen kunnen hier hetzelfde kwijt als daar, vertellen ze me. Alhoewel, als ze door de echte grot in Lourdes lopen, voelen zij iets bijzonders. Dat is in mindere mate hier in Zevenhoven, daar moet ik eerlijk in zijn." Beide grotten lijken op elkaar. "De vorm is hetzelfde, dat klopt. Het Mariabeeld is een exacte kopie van het Franse beeld. Dus ik begrijp wel dat mensen hier hetzelfde kunnen voelen als in Lourdes."

Bij de grot laten mensen diverse attributen achter. Er hangen rozenkransen, er liggen afbeeldingen van Maria en er staan noevenkaarsen van andere bedevaartsplaatsen. Koster Van den Ham zorgt ervoor dat het er elke dag weer netjes bij ligt en de kaarsjes worden aangevuld. Wat is nu de charme van de grot? "Mensen komen hier tot rust. Er komen vele duizenden per jaar om hier een mini-bedevoort te houden. Je merkt dat mensen speciaal voor deze grot komen, ze reizen er soms zestig kilometer voor. En als ze er dan zijn, hier in de polder, zie je hun devotie. Het is en blijft speciaal."

De grot is overigens ook opgenomen in de wandelroute van het Marskramerpad, een route die marskramers vroeger aflegden van Duitsland naar Den Haag. ■

Adres: Noordeinde 28 2435 AG Zevenhoven
Scan de QR-code voor een online bedevaart

Liduina van Schiedam

Wat: Beeld
Waar: Basiliek van de H. Liduina en Onze Lieve Vrouw van de Rozenkrans, Schiedam

Wanneer: 1950
Wie: Charles Vos (ontwerp). Fa. E. Kersten-Leroy (maker)
Materiaal: Zilver, verguldsel

Liduina wordt ook wel de 'lijdensbloem van Schiedam' genoemd. Op vijftienjarige leeftijd viel ze tijdens het schaatsen. Hierdoor raakte ze verlamd en was 38 jaar lang bedlegerig. Eerst was ze opstandig, maar ze leerde hoe ze haar lijden kon verbinden met het lijden van Christus. En hoe ze in haar situatie vele mensen tot steun kon zijn. Uit alle windstreken kwamen (chronisch zieke) mensen haar bezoeken en putten hier hoop en kracht uit.

De heilige Liduina leefde vanuit een sterke verbondenheid met de eucharistie. Zij ontving veel kracht uit het regelmatig ontvangen van de communie. Vanaf haar ziekbed heeft zij concrete daden van liefde verricht: door haar gebed, door haar vele bezoekers goede raad te geven en door haar giften aan de armen.

Het verhaal rond het beeld van deze beschermheilige van chronisch zieken vindt haar oorsprong in de Tweede Wereldoorlog. Schiedam werd - net als Rotterdam - op 14 mei 1940 gebombardeerd door de Duitsers en in latere oorlogsjaren door de geallieerden die de scheepswerven die oorlogsmaterieel voor de Duitsers maakten probeerden uit te schakelen.

Te midden van al dit oorlogsgeweld deed deken Reijnen in 1944-1945 een belofte om een kapel aan Liduina te wijden als zij de stad zou behoeden voor verdere oorlogsrampen. In 1950 werd in de basiliek een kapel aan de H. Liduina gewijd en daarin werd een manshoog zilveren beeld geplaatst met in de voet de relieken van deze Schiedamse heilige die haar lijden waardig droeg en de stad in oorlogstijd beschermde.

*Door Ingrid Henkemans, Erfgoedexpert
Museum Catharijneconvent*

BIJZONDERE MOMENTEN

in Kevelaer

Door Daphne van Rosendaal

Wat brengt bedevaartgangers naar Kevelaer? De plaats is een bekend Maria-bedevaartsoord, net over de Nederlands-Duitse grens. Op 24 juli stapten circa veertig pelgrims vanuit het Westland op de bus voor een tweedaagse bedevaart.

VROEG OP

In alle vroegte verzamelen pelgrims uit het Westland (parochiefederatie Sint Franciscus tussen duin en tuin) zich op woensdag 24 juli bij de Sint-Jan de Doperkerk in Wateringen. Dit was de kerk van de 'Westlandse broederschap van Onze Lieve Vrouw van Kevelaer' (opgericht in 1819) en er bevindt zich een bijzonder glas-in-loodraam dat het verhaal van Kevelaer vertelt. De pelgrims moesten deze ochtend vroeg hun bed uit, want het is 7.00 uur als hier het pelgrimsgebed wordt gebeden. Daarna vertrekt de bus en komt rond 10.00 uur in Kevelaer aan. Een van de oudste

bedevaartgangers is Ans Verkaart (93): "Ik denk dat het dit jaar de laatste keer zal zijn dat ik mee kan. Maar dat zei ik vorig jaar ook en nu ben ik er toch weer bij." Ze gaat al elf jaar mee: "Zo twee dagen met elkaar optrekken vind ik heerlijk. Ik kijk er altijd ontzettend naar uit." Haar dochter Annemieke is mee om haar moeder te helpen. Voor haar is het de derde keer. Moeder en dochter zijn emotioneel als ze vertellen over Kevelaer. Ze hebben zorgen over iemand die ze kennen en hopen op deze reis een beetje afleiding te vinden en ook vertrouwen. "Kijk maar eens naar al die kaarsen die hier branden, al dat vertrouwen dat mensen daarmee uitspreken", vertelt Ans.

De ontvangst in Kevelaer bestaat uit koffie met 'Kuche'. De gesprekken aan tafel zijn geanimeerd. Daarna gaat de groep naar de genadekapel op het

plein tegenover het hotel. Pastoor Jaap Steenvoorden zegent de bedevaartkaars die is meegebracht. Hij vertelt over Maria als troosteres van de bedroefden en bedrukten. Een deelnemer steekt de bedevaartkaars aan. De pelgrims zingen een Marialied en maken de rondgang door de kleine kapel langs de afbeelding van Maria die er wordt bewaard.

GOD GEEFT NIEUWE KANSEN

Een korte rondleiding volgt. Bij de doopvont in de nabijgelegen biechtkapel vertelt de pastoor dat je door de doop voor altijd met Christus verbonden bent. "We proberen met Christus te leven, op allerlei manieren. Door naar het woord te luisteren, de sacramenten te vieren en zijn voorbeeld te volgen: God liefhebben boven alles en onze naaste als onszelf", vertelt hij. "Dat proberen we, maar we zijn geen volmaakte mensen. We hebben onze tekortkomingen." ▶

'Kijk maar eens
naar al die
kaarsen die hier
branden'

Beelden: Bisdrom Rotterdam

Ans Verkaart (r) en haar dochter Annemieke (l).

Yvonne Cornelis.

Hij legt uit dat Christus is gekomen om te herstellen wat fout is gegaan: “We bidden in het Onze Vader ‘vergeef ons onze schulden’ en elke mis beginnen we met een schuldbelijdenis. De Kerk kent boetevieringen en de persoonlijke biecht bij de priester die in naam van Christus vergeving kan schenken. God geeft ons steeds nieuwe kansen. Hij is barmhartig en liefdevol. En dat vraagt Jezus ook aan ons: wees barmhartig, vergeef elkaar, wees mild voor elkaar.”

Tijdens de lunch zitten drie dames gezellig naast elkaar. Het zijn vriendinnen van een koor. De ene is katholiek, de andere is niet gelovig, de derde is protestant. Zij kent de Katholieke Kerk van vakanties in Brabant, het opsteken van een kaarsje bij een kapel en wilde de bedevaart graag een keer meemaken. Aan dezelfde tafel zit Yvonne Cornelis in een kleurig Mariablauw T-shirt. Dit is haar vierde bezoek aan Kevelaer. “In 2015 ben ik hier samen met mijn man geweest. Wij

vonden het prachtig en indrukwekkend. Ik had daarna nog wel willen gaan, maar hij vond één keer wel genoeg. Hij is overleden. In september is het twee jaar geleden. Dat geeft nu wel moeilijke momenten. Ik weet nog goed hoe we samen bij de genadekapel stonden. Nu sta ik er alleen. En gisterenavond voor vertrek dacht ik: Waar ben ik aan begonnen? Maar ik ben heel blij dat ik gegaan ben.”

MARIA FAN

Ze omschrijft zichzelf als een grote Maria fan. “Dat was ik altijd wel, maar nu nog meer. Ik heb veel gehuild na het overlijden van mijn man. De kinderen helpen natuurlijk met van alles en nog wat, maar je hebt ook een beetje hulp nodig van boven.” Ze merkt dat ze die hulp krijgt en vertelt over deze nieuwe fase in haar leven: “Ik heb Gods genade nodig. Hij leidt de rest van mijn leven, want zelf weet ik niet hoe het verder loopt. Sinds het overlijden van mijn man ervaar ik met een heleboel dingen dat ik gedragen word. In oktober word ik 78. Dat is gewoon jammer, want ik zou wel tien jaar jonger willen zijn. Ik heb tegen Onze Lieve Heer gezegd: ik leg mijn leven in uw handen. Het lijkt wel of ik nu meer contact hebt met boven.”

Pastoor Jaap Steenvoorden.

Na de lunch is er een ruime pauze voordat de kruisweg wordt gebeden. Sommige pelgrims doen het even rustig aan op de kamer, anderen gaan winkelen of branden een kaars bij de kaarsenkapel. Dat doen Ellen van Dijk - Smit, Wim Fransen en Coby van Santen - van der Sande. "Ik ben een paar keer samen met mijn man in Kevelaer geweest", vertelt Ellen. "In 2019 werd hij ernstig ziek. Het was zijn wens om nog één keer naar Kevelaer te gaan. Dat heeft hij net gehaald. Bisschop Van den Hende was bij die reis. Hij kende Kees als koster uit de kerk en zei: joh, Kees, jij zit toch nooit in een rolstoel? En toen zei Kees: nee, ik ben ernstig ziek en ik word niet meer beter, maar ik ben er klaar voor. Hij had vertrouwen dat het goed zou komen. Toen zei de bisschop: Kees, hou dat vast. Dat moment heeft veel met me gedaan. Sowieso betekent Kevelaer veel voor me. Het bidden en het met elkaar samen zijn is geweldig."

GA JE MEE?

Ook Coby van Santen - van der Sande is weduwe. "De bedevaart geeft me kracht om toch weer blij door het leven te gaan, omdat je op bedevaart heel dicht bij Maria bent. Ik heb thuis veel Maria beeldjes, ik bid veel tot Maria. Dat geeft me kracht, geestelijk en lichamelijk. Ik voel dat Onze Lieve Heer

De bedevaartgangers komen aan in Kevelaer. Reisleider Nico Stijger draagt de Westlandse vlag.

bij me is, dat Maria bij me is." Bij Wim Fransen begon het na zijn pensionering in 2018. "Een collega-koster in de kerk zei: wij gaan naar Lourdes, ga je mee? Dat heb ik gedaan en sindsdien ga ik op bedevaarten. Je ziet andere dingen dan op vakantie. Een vakantie is mooi. Een goede film is mooi. Maar hier zie je de kerk. De kaarsenkapel, de eucharistieviering, daar kom ik voor. Ik ga elke zondag naar de kerk. In de eucharistie ontvangen we het lichaam van Christus. Het geeft me veel sterkte."

KERK OP WIELEN

Nico Stijger ziet deze dagen toe op de logistiek van de bedevaart. Met het vlaggetje van het Westland in de hand gaat hij de groep voorop op weg naar de kruisweg. Onderweg bellen de pelgrims aan bij het klooster van de Clarissen. De pastoor doet hen namens de groep een kistje tomaten cadeau en de zusters openen de kapel voor de pelgrims. Nico Stijger ging in 2007 met zijn vader naar Lourdes en sindsdien heeft hij het 'bedevaartvirus', vertelt hij. Als vrijwilliger zet hij zich in voor de Westlandse bedevaarten. "Als je al die blije gezichten ziet, daar doe je het voor", vertelt hij. "De mensen reizen niet zomaar zelf naar een plek als deze en zijn blij als wij het willen organiseren. Een bedevaart is de 'kerk op wielen'. Je ziet dat het mensen veel doet. Als je ziet hoe mensen hier hun verhaal kwijt kunnen, hun verdriet kwijt kunnen, geeft dat energie om dit volgend jaar weer te organiseren. Ik doe zelf ook gewoon aan de bedevaart mee. Je kijkt natuurlijk wel met andere ogen als reisleider. Maar ik pak wel mijn momenten hoor. Als ik hier een kwartier in de kerk kan zitten, is dat mijn moment in de bedevaart. Dat is ook waarom ik meega en waarom ik het blijf doen." ■

Wim Fransen (l), Coby van Santen (m), Ellen van Dijk (r).

Beelden, Biscoom Rotterdam

Detail van de schrijn in Brielle met de relieken van de heilige Martelaren van Gorcum.

NOVAM SCINTILLAM IN
DINETO DISCVRRENT
SICUT CERES
NI MVLTIPlicab

HOOP DOET BIDDEN

Door bisschop Van den Hende

Tijdens de Nationale Bedevaart Brielle (6 juli) preekte bisschop Van den Hende over het thema: hoop doet bidden. De bedevaart herdenkt de heilige Martelaren van Gorcum die stierven in 1572 vanwege hun geloof in de eucharistie en hun trouw aan de paus.

Voor de Nationale Bedevaart Brielle kozen we dit jaar voor het thema: hoop doet bidden. Hoop doet bidden is een unieke combinatie van de hoop die in ons mag leven door Jezus en het gebed dat een antwoord is op zijn roepstem en zijn uitnodiging.

HOOP EN UITZICHT

Want hoop hebben wij in deze wereld hard nodig. Er lijkt vaak weinig hoop. Een paar jaar geleden hoorden we dat er wereldwijd 60 miljoen vluchtelingen waren, nog nooit waren het zoveel mensen. Inmiddels gaat het om wereldwijd meer dan 100 miljoen mensen. En het lijkt velen in de wereld niet te raken. Toch is het een groot lijden, een groot onrecht. En kijk naar de verwoede strijd in de Oekraïne, de strijd in het Heilig Land, Israël en Gaza, in Jemen of Sudan waar eerst bevrijding is gevierd en een nieuwe natie gevormd, maar mensen elkaar nu naar het leven staan.

Op vele manieren schudt onze wereld op zijn grondvesten. Er lijkt voor veel mensen geen reden tot hoop, op uitzicht. Ook in ons land zien we dat de paniek soms toeslaat. En dan willen we liefst -zo lijkt het- grenzen sluiten en ons niet bezighouden met wat elders gebeurt. Veel mensen zijn gefocust op hun eigen ellende en hun eigen armoede. Het staat heel indringend in de Schriftlezing: 'ik leef zonder hoop, ik denk aan mijn nood en ellende, dit vergiftigt mijn leven' (Klaagliederen 3, 19). Ouders met een kind dat honger lijdt, denken vaak aan niets anders. Mensen die ernstig ziek zijn, kunnen vaak niet anders dan daar vooral mee bezig zijn. En ook eenzaamheid kan

zo groot zijn dat je aan niets anders kunnen denken en dat het je leven vergiftigt. Maar als het goed is kijken wij verder. We mogen ons verbonden weten met de Heer die de martelaren van Gorcum met ons nu verbindt en die de ellende van lang geleden en ook de vele moeilijkheden van nu ziet.

Wat is hoop eigenlijk? Christelijke hoop is niet alleen kunnen ontkomen aan de nood waarin je leeft. Christelijke hoop is meer. Het is namelijk de persoon van Jezus Christus die zijn handen naar ons uitstrekt, zoals Hij lang geleden deed toen Hij midden onder ons met zijn apostelen rondging. Hij troostte de mensen, Hij gaf genezing, Hij gaf vergeving en barmhartigheid. Hij is onze hoop. Als Hij sterft aan het kruis, lijkt het evangelie een doodlopende weg. Er leek voor de eerste christenen helemaal geen reden meer tot hoop. En de leerlingen waren zelfs bang. Ze sloten hun hart. Ik denk alleen maar aan mijn nood, zoals Klaagkiederen zegt, en dit vergiftigt mijn leven.

VERTROUWEN OP DE HEER

Hoop doet bidden. Het is duidelijk dat die hoop niet van onszelf komt. Want wij zijn maar aarden potten (2 Korintiërs 4, 7-25). Dat geldt voor alle mensen. We zijn kwetsbaar en kunnen niet zeggen: ik ben sterk en ik heb genoeg aan mijzelf. In iedere eucharistieviering, wanneer wij Jezus' woord horen, wanneer wij het sacrament van zijn lichaam en bloed vieren, is Hij net zo dicht bij ons als bij de eerste leerlingen. En dat is voor ons bron en reden tot hoop. ▶

‘Onze wereld heeft hoop hard nodig’

Christelijke hoop is niet je zorgen vergeten. Dat is niet je eigen kracht op de voorgrond zetten, maar weten dat we ons vertrouwen mogen stellen op de Heer. En zo hebben de martelaren van Gorcum ook geleefd. Als je zo als gevangenen opeengepakt in een stinkende schuit zit, als je door de stad zonder je kleren wordt rondgejaagd, verplicht wordt om Latijnse gezangen te zingen, terwijl de mensen je uitlachen en met rotzooi gooien, dan is er eigenlijk in je hart niet zoveel ruimte om aan andere dingen te denken. Dan ben je ten einde raad en is je leven één grote dreiging.

Een van de martelaren, de oude franciscaanse pater Willehad, werd door soldaten bespot, geslagen en tegen de grond getrapt, maar bleef getuigen van de liefde van Christus. Zijn nood was niet het enige dat heerste in zijn hart. In zijn hart waren het niet de haat en de afschuw die de toon bepaalden,

maar het was zijn liefdeband met Christus. Zelfs op de momenten van nood en dreiging wist hij: ik ben met Hem verbonden die in het verleden is verrezen, die in toekomst zal terugkomen en die nu in mijn hart de ruimte maakt om te bidden voor mezelf en voor anderen, heel in het bijzonder voor mijn vijanden (Matteüs 5, 43-44). Dat is nog eens hoop die doet bidden. Niet op eigen kracht, maar met de kracht van de Heer in je hart (2 Korintiërs 4, 7), die bij ons komt en geeft wat wij nodig hebben.

HEILIG JAAR

Hoop doet bidden is verbonden met het komende Heilig Jaar dat wij in 2025 in onze wereldwijde Kerk mogen gaan vieren. Hoop is daarvan het centrale thema met: pelgrims van hoop (peregrinantes in spem). Dat is wat paus Franciscus ons als motto heeft gegeven. Het is belangrijk dat we nu al

op weg naar het Heilig Jaar als het ware de start maken in het gezelschap van de martelaren, in het gezelschap van de verrezen Heer, in de verbondenheid met elkaar als tochtgenoten van Christus die elkaar niet hebben uitgekozen, maar die door Hem zijn uitgenodigd om een eenheid te zijn, een instrument van vrede.

ONZE ROEPING

Het is de roeping van de christen: niet bij de pakken neerzitten, niet je opsluiten, maar hoop ontvangen van de Heer om te kunnen blijven bidden. Mogen wij de noden van velen in onze wereld ook nu ter harte nemen. En moge ons gebed, dat op hoop gebaseerd mag zijn, niet alleen gaan over onze eigen vragen en onze eigen twijfels, maar uit solidariteit ook gaan over alle mensen die Gods hulp nodig hebben, die verlangen naar liefde, die verlangen naar barmhartigheid, die uitzien naar vrede en verzoening. ■

‘Christelijke hoop
is je vertrouwen
stellen op de Heer’

KORT – KORT – KORT – NIEUWS

Bisschop wijdt herbouwde kerk van Hoogmade

Op 7 juli wijdde bisschop Van den Hende de herbouwde kerk in Hoogmade. De Kerk Onze Lieve Vrouw Geboorte werd op 4 november 2019 door brand verwoest. “Opnieuw mag de kerk met zijn markante toren omhoog wijzen als een aansporing om niet ons leven horizontaal te zien, maar om ook rekening te houden met onze goddelijke oorsprong, met onze band met de Heer”, sprak de bisschop. “Deze kerk maakt een nieuw begin door de vele inspanningen van u, door de kracht van het geloof en de liefde, van samenwerking en volhouden”, aldus de bisschop, die daarbij de hoop uitsprak dat veel mensen in Hoogmade ook een nieuw begin willen maken met hun kerkgang.

Beeld: Bisdom Rotterdam

Beeld: Bisdom Rotterdam

Laura Migliori nieuwe studie- begeleider Vronesteyn

Laura Migliori startte per 1 augustus als studiebegeleider van de priester- en diakenopleiding Vronesteyn (0,2 fte). Ze volgt daarmee Liesbeth Stalmeier op die vorig jaar afscheid nam. Laura Migliori zal gaan toezien op de intellectuele vorming van de priesterstudenten en diakenstudenten van het bisdom Rotterdam en daarvoor samenwerken met rector Walter Broeders en de spirituaals Rochus Franken en Jeroen Smith.

Jubileum emeritus- bisschop Van Luyn

Op 10 augustus werd in de kathedraal in Rotterdam het jubileum van Mgr. Van Luyn s.d.b. gevierd. De emeritus-bisschop van Rotterdam is dertig jaar bisschop (1994), zestig jaar priester (1964) en zeventig jaar Salesiaan van Don Bosco (1954). De jubileumviering viel op feest van de heilige diaken Laurentius, de patroonheilige van het bisdom Rotterdam. Mgr. Van Luyn vierde op deze dag ook zijn 89e verjaardag. Mgr. Van Luyn was als bisschop van Rotterdam actief van 1994 tot 2011.

Beeld: Bisdom Rotterdam

Beeld: Bisdom Rotterdam

Zomerkampen

Op 16 en 17 juli bezocht bisschop Van den Hende vier zomerkampen. Het eerste kamp was in Dwingeloo. Dit werd georganiseerd vanuit de geloofsgemeenschap van de H. Marthakerk in Den Haag. Het tweede was het diocesane jongerenkamp in Doesburg. De dag erop bezocht de bisschop het bisdomkamp voor kinderen in Schiedam en het bisdomkamp voor tieners in Veenendaal. Aan de bisdomkampen deden 53 kinderen, tieners en jongeren mee en 21 leiding. Aan het Willbrordkamp deden 35 kinderen mee met hun kampeiding.

Aanmelding voor ‘Kom en zie’

Op 23 september start het ‘Kom en zie-jaar’ voor de derde keer. Het ‘Kom en zie-jaar’ wordt aangeboden door het bisdom Rotterdam samen met de priester- en diakenopleiding Vronesteyn. Het is voor jonge mannen vanaf 18 jaar (tot 45 jaar) die zich oriënteren op hun roeping. Aanmelden kan nog. Zie hiervoor bisdomrotterdam.nl onder activiteiten.

Kiezen voor **DE KERK**

Door Celine Timmerman

Waarom kiezen mensen op latere leeftijd voor de Katholieke Kerk? In Kiezen voor de Kerk vragen we het aan recent verwelkomde kerktroetreders. Deze keer Angela Jansen (44).

Angela Jansen:

“Ik heb er een nieuwe familie bij”

Hoe bent u met het geloof in aanraking gekomen?

“Ik kom uit een niet-kerkelijk gezin, maar mijn oma uit Zeeuws-Vlaanderen had wel iets met het katholicisme. Ze was fan van de paus en had spulletjes van Lourdes. Als ik bij haar was, vertelde ze er verhalen over. Toen ik eind dertig was, trok ze een kast open en zag ik een bruin boekje liggen. Ik vroeg haar wat het was. ‘Dat mag jij hebben, kind’, zei ze. Het bleek een missaal uit 1951. Ze had het gekregen bij haar Eerste Heilige Communie. Ik heb het als een soort schat mee naar huis genomen en het ligt nog steeds in de vitrine in mijn woonkamer.”

Maakten de verhalen van uw oma u nieuwsgierig naar het katholicisme?

“De verhalen hoorden meer bij de band met mijn oma, dan dat ik alles over het geloof wilde horen. Thuis ging het er ook niet over. Ik had een oom en tante die mij mee naar aanbiddingsweken namen, maar deze manier van aanbedding past mij niet. Ik ging later met een vriendin van de lerarenopleiding pabo naar een viering, maar meer ook niet. Ik werk nu op een protestant-christelijke basisschool en daar lezen we dagelijks uit de bijbel en zingen we christelijke liedjes. Ik merkte in het begin dat ik voorlas, maar het verhaal niet voelde. Toen heb ik mij aangemeld bij de geloofscursus bij de parochie in Dordrecht.”

Met als doel om gedoopt te worden?

“Nee, niet eens. Ik wilde de achtergrond over de bijbelverhalen kennen, om te weten wat ik de kinderen dagelijks vertel. Want als je het bijvoorbeeld over de zondvloed hebt, gaat het dan alleen over water?”

Toch heeft u zich afgelopen paaswake laten dopen.

“Dat kwam omdat een van de andere geloofsleerlingen iets van kerkvader Augustinus oples: ‘Onrustig blijft ons hart totdat het rust vindt in U.’ Dat kwam zó binnen. Dat zette mij enorm aan het denken. Ik heb geen gemakkelijke jeugd gehad en daardoor nooit rust in mijn hoofd ervaren.

Ik ervoer, na die uitspraak van Augustinus, rust. Dit bleek het moment om toe te treden. En het is tot vandaag af en toe windstil in mijn hoofd.”

Hoe zou u uw geloofsweg noemen?

Met een glimlach: “Een voetreis naar Rome. Met blaren.”

Wat raakt u zo in het katholieke geloof?

“Ik mag erbij horen. Ik heb mij, hoewel ik veel lieve mensen om mij heen heb, altijd eenzaam gevoeld. Nu ben ik niet meer alleen.”

Bent u door uw toetreding tot de Katholieke Kerk veranderd?

“Ik maak andere keuzes. Ik ga minder vaak met energielurpende mensen om. Ik doe niets meer wat niet goed voelt, doe meer dingen waar ik blij van word. Ik heb geleerd naar mijzelf te luisteren.”

Zijn er al dingen die het katholicisme tot nu toe heeft toegevoegd aan uw leven?

“Een hele mooie doopnaam: Cecilia. Zo heette mijn oma. Ik heet nu Angela Sibilla Miriam Cecilia. En ik heb nieuwe vrienden erbij: de andere geloofsleerlingen. Zo zijn we met elkaar een dagje naar Oudenbosch aan het plannen. We doen ook met elkaar de Alpha-cursus en een cursus over de betekenis van psalmen. Ik heb er echt een nieuwe familie bij.” ■

GA MET GOD

Door Jolanda de Wolf

Benjamin Geurts uit Delft gaat regelmatig op pelgrimage. Hij maakt wandel- of fietstochten, meestal op eigen gelegenheid, stippelt een route uit en overnacht in kloosters of soms in een hotel.

Een pelgrimage is een persoonlijke reis van binnen. Je bent fysiek op weg, maar het gaat om het aanhalen van jouw relatie met God, een relatie die door de hectiek van het dagelijks leven gemakkelijk op de achtergrond raakt. De routes die ik uitstippel en de kloosters die ik bezoek zijn divers. Zo kwam ik al terecht bij het Kapucijnerklooster in Meersel-Dreef net over de grens in België, met een bedevaartspark en een Lourdesgrot, de Benedictijnen in Slangenburg en het Peerke Donders Park in Tilburg.”

Beeld: Bisdrom Rotterdam

“Soms moet je even verder reizen om een kerk te vinden voor de eucharistieviering. Fietsend ben ik ooit door Noord-Groningen gegaan. Naar Warfhuizen bij Onze Lieve Vrouwe van de Besloten Tuin, een rooms-katholieke kluizenarij waar pater Hugo als kluizenaar leeft. Het leuke is dat er heel wat verborgen pareltjes blijken te zijn. Zo was ik onlangs tijdens een wandeling met een niet kerkelijke vriendin bij de Mariakapel in Haastrecht om er een kaars aan te steken en iets in het gebedenboek te schrijven. Alhoewel de vriendin uit de omgeving komt, kende ze het niet.”

RODE DRAAD

“Als je mij vraagt welk lied voor mij bij het pelgrimeren hoort, kom ik uit bij ‘Ga met God en Hij zal met je zijn’. De titel van dit lied zou ik een rode draad in mijn leven kunnen noemen. Tegelijk is het voor mij echt een bedevaartlied. Het lied heeft een mooie melodie die fijn zingt en een troostrijke tekst. Want hoe moeilijk het leven soms ook is, je bent op weg en je mag je gesteund weten door Hem. Het lied komt uit het protestantse Liedboek der kerken. Maar we hebben als katholieken en protestanten meer wat ons bindt dan wat ons scheidt.”

Ga met God is een strofeliëd, dat wil zeggen een lied zonder refrein. Elk couplet bestaat uit vier zinnen, waarvan de eerste en de laatste voor wat betreft tekst en melodie hetzelfde zijn. Dit geeft eenheid aan elke couplet. De tweede zin loopt sterk omhoog, waardoor er een spanningsopbouw ontstaat. De derde zin kent een afbouw naar de slotzin toe.

HET LEVEN ALS WEG

Afgelopen jaar en dit jaar loopt Benjamin Geurts bij wijze van pelgrimage het Pieterpad dat zich met een route van ruim 500 km uitstrekt van Pieterburen nabij de Groningse Waddenkust naar de Sint-Pietersberg in Limburg. Het Pieterpad kent 26 etappes en een proloog, een rondwandeling van Pieterburen naar het wad. De proloog en dertien etappes liep Geurts vorig jaar. Dit jaar hoopt hij de resterende etappes te lopen.

Toen een bevriend pastoraal werker met emeritaat ging, kreeg Geurts een boekje over de Camino de Santiago - de pelgrimsroute naar Santiago de Compostella. Voorin stond de opdracht geschreven: Ga met God en Hij zal met je zijn. Benjamin: “Het leven is een weg te gaan. En het is mooi om die weg te gaan vanuit het besef dat God met je is. En de Camino? Die staat nog op mijn verlanglijstje om te ondernemen. Iets om naar uit te kijken.” ■

Ga met God en Hij zal met je zijn,
 jou na - bij op al je we - gen
 met zijn raad en troost en ze - gen.
 Ga met God en Hij zal met je zijn.

5 BIJZONDERE BEDEVAARTPLAATSEN

Door Daphne van Rosendaal

In de loop van de geschiedenis zijn er landelijk en ook in het bisdom Rotterdam speciale comités opgericht, die zijn verbonden aan concrete bedevaartplaatsen en reizen daarnaartoe organiseren. We geven vijf voorbeelden rond bijzondere bedevaartplaatsen.

BANNEUX

Banneux (België) ontstond als Mariabedevaartsoord nadat de twaalfjarige Mariette Beco (1921-2011) aangaf dat Maria haar tussen 15 januari en 2 maart 1933 acht keer was verschenen, waarbij Maria zich de “Maagd van de Armen” had genoemd. Maria vroeg om de bouw van een kapel. Deze werd nog in hetzelfde jaar op de plaats van de Mariaverschijningen (de voortuin van het huis van de familie Beco) gebouwd en ingezegend. De verschijningen werden door de Kerk erkend en Banneux groeide uit tot een drukbezocht bedevaartsoord. Vanuit vijf Nederlandse bisdommen, waaronder het bisdom Rotterdam, worden reizen georganiseerd door “Caritas Banneux”.

www.caritas-banneux.nl

BEAURAING

In Beauraing (België) hebben vier meisjes en één jongen (Fernande, Gilberte en Albert Voisin en Andrée en Gilberte Degeimbre) tussen 29 november 1932 en 3 januari 1933 drieëndertig verschijningen van de Maagd Maria gezien. Bij de laatste verschijningen zagen de kinderen telkens een in lichtstralen gehuld hart tussen de open armen van Maria. Daarom noemt men Maria hier: Moeder met het Gouden Hart. De Kerk erkende de verschijningen en sinds 1946 organiseert de Vereniging Nederlands Beauraing Comité “Pro Maria” bedevaarten naar Beauraing. In vier van de zeven Nederlandse bisdommen, waaronder het bisdom Rotterdam, is er een afdeling.

www.promaria.nl

STILLE OMGANG AMSTERDAM

In Amsterdam wordt sinds de middeleeuwen een hostiewonder dat plaatsvond op 15 maart 1345 herdacht. Deze devotie heeft sinds het einde van de 19e eeuw vooral gestalte gekregen via de jaarlijkse Stille Omgang. De tocht gaat door het historische centrum en nachtelijke uitgaansleven van Amsterdam en wordt elk jaar in maart georganiseerd door het Gezelschap van de Stille Omgang. In meerdere binnenstadskerken wordt eucharistie gevierd. Vanuit het hele land en ook uit het bisdom Rotterdam organiseren zustergezelschappen de reis naar Amsterdam.

www.destilleomgang.nl

KEVELAER

Sinds 1642 wordt in Kevelaer (Duitsland) een wonderbaarlijke afbeelding van de Maagd Maria vereerd, die bekend staat als de “Troosteres der Bedroefden”. Voor de bedevaarten naar Kevelaer zijn in het verleden broederschappen opgericht in parochies. Zoals de ‘Westlandse broederschap van Onze Lieve Vrouw van Kevelaer’, opgericht in 1819 (tot 1969). In de kerk Sint Jan de Doper in Wateringen herinnert nog veel aan de traditie van de broederschap, zoals glas-in-loodramen over de ontstaansgeschiedenis van Kevelaer. De Westlandse bedevaarten pelgrimeren nog steeds naar Kevelaer. Dat geldt overigens ook voor onder meer de Haagse Bedevaarten en de Stichting Broederschap Gouda-Kevelaer.

www.bedevaart.nl &
www.westlandsebedevaarten.nl

BRIELLE

Toen de Geuzen Gorcum innamen (1572) werden de rooms-katholieke geestelijken gevangengenomen. Bijna twee weken lang werden ze gefolterd om hun geloof af te zweren. Daarna werden ze naar Brielle gebracht, waar uiteindelijk negentien martelaren werden opgehangen in een turfschuur. In de 19e eeuw hebben katholieken de grond gekocht, er een houten kapel gebouwd en een binnenplaats, het martelveld. De huidige bedevaartkerk is in 1932 gebouwd. Het heiligdom van de Martelaren van Gorcum wordt sinds 1873 beheerd door de Bisschoppelijke Brielse Commissie. De Nationale Bedevaart Brielle is het hoogtepunt van het bedevaartseizoen en wordt gevierd op de zaterdag rond het feest van de martelaren van Gorcum (9 juli).

www.martelarenvangorcum.nl

Beeld: Bisdom Rotterdam

Gardiaan Blond

Dit nieuwe bier uit Meersel-Dreef vertelt over de spiritualiteit van de kapucijnen.

Door Fedor Vogel

Het kapucijnenklooster van Meersel-Dreef (B), net over de Nederlands-Belgische grens, ontvangt jaarlijks duizenden bedevaarders en fietstoeristen in hun klooster, Mariapark en naastgelegen taverne. Op dit moment zijn er zeven broeders. Het klooster werd gesticht in 1686. Daarna kreeg het verschillende bestemmingen, maar in 1864 kregen de kapucijnen hun klooster terug. Het bos tegenover het klooster kreeg door hen een nieuwe bestemming. Sinds 1895 is het Mariapark 'Onze Lieve-Vrouw van Lourdes te Meersel-Dreef' met de Lourdesgrot zowel in België als Nederland een bekend bedevaartsoord. De verschijning van Maria in Lourdes (Frankrijk) in 1858 bracht ook in Meersel-Dreef een enorme Mariadevotie op gang.

Broeder Kenny, de gardiaan (overste) van het kapucijnenklooster, wilde een nieuw Kempens kloosterbier ontwikkelen. De kapucijnen gingen voor de ontwikkeling van het bier én het merk een samenwerking aan met Brouwerij Het Nest in Turnhout. Uitgangspunt was een bier van uitstekende kwaliteit en een merk dat de spiritualiteit en overtuiging van het klooster respecteert en communiceert.

Onlangs, in juni 2024, was het zover: Gardiaan Blond zag het levenslicht, een zacht blond bier van 5,8% alcohol. Op het flesje prijkt een tekening van Sint Franciscus en een wolf, gemaakt door broeder Jo, de designer en beeldend kunstenaar van het klooster. Voor de Minderbroeders-kapucijnen, die leven volgens de regel van de Sint Franciscus van Assisi, belichaamt het legendarische verhaal van de 'Wolf van Gubbio' kernpunten van hun spiritualiteit. Het gaat over de harmonie terugvinden, geweldloos dialoog voeren en vooral: opnieuw leren vertrouwen. Het hoort bij de 'mindset' van de kapucijnen en mocht dus zeker niet ontbreken op het etiket.

Het bier is misschien wat atypisch in het blond abdijbiersegment, want de meeste bieren in die categorie liggen tussen de 6 en 6,5% alcohol. Ook het glas waarin het bier wordt geschonken is atypisch. De broeders uit Meersel-Dreef ontwierpen een uniek glas, zonder voet en met een creatieve bedrukking.

Meersel-Dreef is met zijn Mariapark absoluut een bezoek waard. Aan de overkant van de Lourdesgrot kun je in de taverne 'Bij de Paters' op het kloosterdomein ook de nieuwe Gardiaan Blond proeven. Op termijn verwacht men ook een Dubbel, Tripel of Quadrupel toe te voegen aan het nieuwe merk Gardiaan. ■

BIERTIP

Bier:

Gardiaan Blond, 5,8% alc.vol.

Brouwerij:

Brouwerij Het Nest, Turnhout (B)

De Proef:

en heldergeel bovengistend bier met een moutig-hoppige smaak. Een extra dry-hopping (het toevoegen van aromatische hop tijdens lagering of vergisting) geeft een fruitig fris kantje aan het bier.

In deze column schrijft Fedor Vogel over de zin en onzin rond abdi- en trappistenbieren. Fedor Vogel is uitgever en hoofdredacteur van Bier! magazine, Brouw! magazine en Bierradio.nl. Hij is al sinds zijn jeugd actief binnen de Kerk en op dit moment bestuurslid van de H. Theresia van Ávila-parochie in katholiek Drechtsteden.

Maria met het gouden hart

Door Celine Timmerman

Beelden: Guus Schooneville

Wie 'bedevaart' zegt, denkt vaak aan 'Lourdes'. Maar naast deze Franse devotieplek zijn er ook andere pelgrimsoorden, zoals Kevelaer, Banneux en Beauraing. Naar dit laatste heiligdom, gelegen aan de rand van de Belgische Ardennen, trekken jaarlijks meer dan honderd pelgrims uit het bisdom Rotterdam. Waarom? "Rust. Pure rust."

Het is thuisgekomen." De Zoetermeerse Els Devillee-Amse (76) en Janneke van Pinxteren (46) wisselen een veelbetekenende blik in de woonkamer in Zoetermeer. Voor hen is Beauraing werkelijk thuisgekomen. In de winter van 1932 op 1933 verscheen Maria hier volgens getuigenissen 33 keer aan vijf kinderen. Vandaag de dag putten jaarlijks zo'n 100.000 pelgrims kracht bij Maria in dit Belgische heiligdom. Terwijl Els inmiddels dertig keer in Beauraing is geweest, heeft dochter Janneke ongeveer de helft van dat aantal gehaald. Waarom gaan ze elk jaar? Janneke: "Rust. Pure rust. Je moet daar niets, je hoeft niet na te denken. Je bent even weg van de waan van de dag en kunt gewoon rustig op een bankje zitten en naar Maria kijken."

KLEINSCHALIG

Janneke is een van de jongste pelgrims die jaarlijks vanuit het bisdom Rotterdam meegaat. Ze werd aangestoken met het Beauraing-virus door haar moeder, de coördinator van de bisdomreis in mei naar het Belgische heiligdom. In 2002 werd Els gevraagd om met een jongerenreis mee te gaan om te kijken of dat iets voor haar was. "Het kleinschalige van Beauraing vond ik direct al aantrekkelijk. We zijn nog altijd met een kleine groep van zestig pelgrims en we hebben een eigen pastor mee. Je mengt gemakkelijk met elkaar en aan het eind van de vier dagen heb je het gevoel dat je familie bent."

Ondanks dat ze elk jaar met haar dochter op bedevaart gaat, zien ze elkaar daar nauwelijks. Janneke: "Denk je dat ik mijn moeder zie tijdens de bedevaart? Nee hoor, hoogstens bij het eten. Ze is als coördinator druk bezig alles te regelen voor de mensen of hen te helpen. Tijdens de dagelijkse eucharistieviering zitten we ook apart, omdat ze continu achterin zit te tellen of de groep nog compleet is." Naast de dagelijkse mis en het rozenkransgebed, omvat het programma een kruisweg, een lichtprocessie en het leggen van bloemen bij Maria bij aankomst.

NIEUWE GENERATIE

De Beauraing-reis heeft een vaste kern van pelgrims, maar bij de laatste editie in mei waren er zestien nieuwe deelnemers. Els: "We merken dat een nieuwe generatie geïnteresseerd is in bedevaarten. Dat zijn zestigplussers. Ook gaan nu de kinderen van oudere bedevaartgangers mee om hun vader of

moeder te ondersteunen." Dit jaar werden de pelgrims verrast door een herinrichting rondom het beeld van Onze-Lieve-Vrouw met het Gouden Hart. "Er is een hele nieuwe tuin om Maria heen gebouwd en het beeld is een kwartslag gedraaid," zegt Els. "Dat was voor sommigen even wennen, omdat ze al tientallen jaren niets anders gewend waren."

Een icoon van Onze-Lieve-Vrouw met het Gouden Hart, geschilderd door de man van Els en de vader van Janneke. "Hij heeft er vele uren over gedaan. Er zit echt bladgoud in."

AFSCHIED

De laatste dag in Beauraing is altijd emotioneel, weten moeder en dochter. Als de bus richting Nederland rijdt en voor de laatste keer langs het beeld van Maria met het Gouden Hart komt, worden mensen weemoedig. "Dat is ook zo als we aankomen en mensen haar voor het eerst zien," zegt Els. "Mensen vertellen in de dagen daartussen hun levensverhaal, met een lach en een traan. Die drempelloosheid van Beauraing maakt dat mensen dat delen. Dat is misschien wel de charme: het heiligdom laat je zien wie je bent." ■

De bedevaarten naar Beauraing worden georganiseerd door het Beauraing Comité Pro Maria Bisdom Rotterdam www.promaria.nl.

Een gesprek in de nacht

Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) beschouwt het Woord van God als een schatkamer die we als gelovige mensen telkens opnieuw moeten openen.

Door diaken Vincent de Haas (Katholieke Bijbelstichting KBS)

In de nacht een gesprek voeren met iemand heeft altijd iets speciaals. Als het lukt, komen mensen tot dieper gravende gesprekken. De gesprekspartners proberen te ontdekken wat echt van waarde is. De nacht is niet alleen een rustige tijd. De nacht is ook het gevoel waar je in kunt zitten. Het zijn de duistere momenten; de momenten ook dat je je stuurloos voelt. Dan is het goed om met iemand in gesprek te gaan. Een gesprek dat je weer lichtmomenten geeft of wellicht het Licht brengt.

Nikodemus was een invloedrijke farizeese Schriftgeleerde. Hij komt in de nacht bij Jezus. Het lijkt erop dat ook hij op zoek is naar Licht. Naar het Licht dat de weg wijst naar het Leven. Jezus zelf zegt: Ik ben het Licht. Wie Mij volgt, dwaalt niet rond, maar zal het licht van het leven bezitten (Johannes 8, 12).

Nikodemus merkt op dat Jezus van God komt. Maar Jezus vraagt zich af of Nikodemus dat op de juiste manier ziet. Jezus probeert hem een stap verder te brengen. Dat zijn mooie momenten in een gesprek. De ander proberen tot een dieper inzicht of een meer helder inzicht te brengen. Nikodemus begrijpt Jezus niet: wedergeboorte is volgens de wetten van de natuur onmogelijk. Duidelijk is dat het gesprek zo spaak kan lopen. Jezus spreekt duidelijk een andere taal dan Nikodemus. Hoe breng je dat nu bij elkaar?

Dit zien we ook bij het gesprek van de engel Gabriël met Maria (Lucas

1, 26-38). Daar stelt Maria dezelfde vraag als Nikodemus nu doet: hoe kan dit geschieden? Over deze vraag van Nikodemus verbaast Jezus zich dan toch weer. Hoe kan hij nu niet begrijpen wat Jezus allemaal zegt? Ze hebben toch beiden de Schrift bestudeerd!

Duidelijk mag worden dat een goed en verdiepend gesprek voeren niet altijd even gemakkelijk is. Leren verstaan wat de ander vertelt, is niet vanzelfsprekend. Mensen kunnen totaal verschillende taalkaders hebben. Dan is het van belang de goede vragen te stellen. En nog meer van belang is om begrijpend te luisteren. Wat wil de ander nu precies zeggen?

Het gesprek van Jezus en Nikodemus loopt uit op de verkondiging wie Jezus is en wat Hij komt doen. Ook maakt Jezus duidelijk wat Hij van de ander verwacht: de waarheid en het licht beminnen (Johannes 3, 21).

Synodaliteit begint met in gesprek gaan met elkaar. In zo'n gesprek ligt de grootste nadruk op luisteren naar wat een ander wil zeggen. In dat luisteren kan de Heilige Geest ons helpen. Door zo naar elkaar te luisteren, kunnen we elkaar helpen het Licht en de Waarheid te vinden.

Dat hangt natuurlijk samen het luisteren naar Jezus. Wat vraagt Hij? Wat verkondigt Hij, zoals aan Nikodemus? Samen luisteren naar Jezus is de kern van ons geloof en ook van de Kerk. Als we Hem beter verstaan, kunnen we ook elkaar beter verstaan. ■

1 Nikodémus behoorde tot de voornaamsten van de Joden.
2 Eens kwam deze in de nacht bij Hem en zei: "Rabbi, wij weten dat Gij van Godswege als leraar gekomen zijt, want niemand kan die tekenen doen die Gij verricht, als God niet met hem is."

3 Jezus gaf hem ten antwoord: "Ik zeg u: als iemand niet wedergeboren wordt kan hij het Rijk Gods niet zien."

4 Nikodémus zei tot Hem: "Hoe kan een mens geboren worden als hij al oud is? Kan hij soms in de schoot van zijn moeder terugkeren en opnieuw geboren worden?" 5 Jezus antwoordde:

"Ik zeg U; als iemand niet geboren wordt uit water en geest, kan hij het Rijk Gods niet binnengaan. 6 Wat geboren is uit het vlees is vlees, en wat geboren is uit de Geest is geest.

7 Verwonder u niet dat Ik u zei: gij moet opnieuw geboren worden. [...] 9 Nikodémus gaf Hem ten antwoord: "Hoe kan dat geschieden?" 10 Daarop zei Jezus weer: "Gij zijt een leraar van Israël en weet dat niet eens?

11 Ik zeg u: Wij spreken over wat Wij weten en Wij getuigen van wat Wij gezien hebben, maar onze getuigenis aanvaardt gij niet.

*Johannes 3, 1-11
Rkbijbel.nl*

INTERVIEW:

Zo ontdekte ik mijn roeping

Henk van Zoelen is diaken in de parochie Maria Sterre der Zee (Den Haag). Hij vertegenwoordigt het bisdom in het landelijk platform voor de bedevaarten en is namens het bisdom betrokken bij de voorbereiding van de landelijke Romebedevaart in het Heilig Jaar 2025.

Door Daphne van Roosendaal

Hoe belangrijk het is om op bedevaart te gaan weet diaken Henk van Zoelen uit eigen ervaring. “Ik heb mijn roeping tot het diaconaat te danken aan Banneux”, vertelt hij. “Mijn moeder ging altijd naar Banneux met een schoonzus of met een vriendin. Ik vroeg me vaak af wat ze daar toch zocht. Het beeld dat ik had van Banneux was op basis van foto’s uit oude boekjes. Op een gegeven moment kon mijn moeder niemand vinden die met haar meeging en toen zei ik: nou als je helemaal niemand kunt vinden, ga ik wel met je mee.” Lachend: “Ik vermoed een beetje dat ze daarna is gestopt met rondvragen.”

“Zo ben ik als pelgrim met haar meegegaan. Ter plekke bleek dat ik meteen kon meehelpen met koffers naar de kamers brengen en koffie schenken. En toen bij de eucharistieviering de acoliet ziek was, vertelde mijn moeder dat ik kon inspringen. Ik was namelijk vroeger misdienaar geweest, acoliet en koster. We gingen als jong gezin naar de kerk, maar ik was op dat moment niet actief als vrijwilliger in de Kerk.”

INTENSIEF

“Ik heb die bedevaart heel intensief beleefd. Maria heeft zich in

Banneux ‘Maagd der armen’ genoemd. De boodschap van Maria is een boodschap voor allen en in het bijzonder voor de zieken en om het lijden te verlichten van mensen. Ik zag hoe dat in Banneux handen en voeten kreeg door de vrijwilligers, door de manier waarop ze met de mensen optrokken en alle tijd en aandacht voor hen hadden, terwijl ze ook alles zelf moesten regelen. Want van de eetzaal tot de verpleging en de toiletendienst moet je alle taken zelf regelen. Ik was erg onder de indruk van de zorg en toewijding van de vrijwilligers.”

Beelden: Bisdome Rotterdam

“Op de terugreis werd natuurlijk meteen gevraagd of ik de keer erop mee wilde als vrijwilliger. Ik heb ja gezegd en dat bracht een proces op gang in mijn leven. Ik was business controller bij PostNL, maakte daar reorganisaties mee, mijn moeder werd ouder en ik werd haar mantelzorger. In Banneux werd ik opnieuw geraakt door de boodschap van Maria. En toen ik op een gegeven moment een artikel in het Katholiek Nieuwsblad las over iemand die diaken gewijd zou worden, viel eigenlijk alles op zijn plek.”

DE BRON

“Wat er met mij gebeurde in Banneux heeft alles te maken met de bron op het heiligdom, waar je je handen in kunt steken. Ik was in Lourdes geweest, waar ook een bron is, maar ik was me er nog niet eerder zo van bewust dat je je handen in het water kunt steken en Christus als de bron van je leven kunt aannemen. Mijn hart ging open. Ook door het meehelpen in de liturgie en het optrekken met de medepelgrims. Het werd me duidelijk dat dat in een gelovig perspectief moest staan. En gaandeweg dat proces wilde ik ook kiezen voor de radicaliteit van het diaconaat en helemaal gaan werken vanuit mijn geloof in Christus als bron.”

DE HEILIGE GEEST

“Ondertussen heb je thuis natuurlijk wel je baan en je gezin. In 2002 werd onze jongste geboren. Dat was natuurlijk niet het moment om met de diakenopleiding te beginnen. Bovendien had ik nog wel de vraag: zou het echt wat voor mij zijn? En toen, opnieuw op bedevaart in Banneux, zei de emeritus-priester assistent uit mijn parochie in Zoetermeer, die ook mee was, uit het niets tegen mij: ‘Ik zie in jou een diaken. Ik zie het in je zorg voor mensen en ik ervaar het in hoe je liturgie viert.’ Ik weet het nog goed hoe we toen bij een kapelletje op een bankje uitgebreid verder hebben gepraat en gebeden. Dat is een heel bijzonder moment geweest, waarin ik heb ervaren dat de Heilige Geest aan het werk was.”

“De Heilige Geest werkt in Banneux, in de gesprekken die mensen met elkaar hebben, in de zorgen die mensen elkaar toevertrouwen en de kracht en bemoediging die ze er ervaren. Je hebt daar de gelegenheid voor op een bedevaart en je moet een bedevaart ook wel op die manier benutten.”

WITTE JAS

De witte jas die hij de eerste jaren als vrijwilliger droeg, en waarop hij een hele

rits speldjes heeft verzameld, heeft hij nog steeds, maar draagt hij niet meer. “Als diaken draag ik een hemd met boord om herkenbaar te zijn als man van de Kerk. Ik merk dat het mensen uitnodigt om contact te maken, ook bijvoorbeeld bij het straatpastoraat in Den Haag. Als diaken wil ik de blik richten op de kwetsbare mens en helpen om verbroken verbindingen te herstellen, zodat mensen weer een plek krijgen in de maatschappij, deel kunnen nemen aan het maatschappelijk leven.”

HOOP

Daarover gaat ook een Heilig Jaar in de Kerk: het herstellen van relaties en verzoening. In 2025 is het thema van het Heilig Jaar: pelgrims van hoop. “Het is een mooi thema. Als je ziet wat er in de wereld gebeurt, zou je de hoop wel eens kunnen verliezen. Maar als pelgrims zijn we niet alleen, we zijn met elkaar onderweg en God leidt ons. En te midden van teleurstellingen, want die zijn er natuurlijk, mogen we de hoop hebben dat God alles ten goede keert. Ik hoop dat het Heilig Jaar veel mensen samen zal brengen, vanuit hun geloof zoekend en hopen om God te vinden. Om God te ontmoeten die met ons meegaat op onze levensweg.” ■

Vraag & Antwoord

**Wat kunnen we leren
van een bedevaart?**

Paus Franciscus heeft in zijn encycliek *Laudato si'* het begrip 'integrale ecologie' geïntroduceerd. Kort gezegd wil het zeggen dat alles met alles samenhangt: mens, gemeenschap, schepping. Deze zijn onderling met elkaar verbonden. Wanneer de zorg voor een deel van het geheel ontbreekt, zal dat zijn weerslag hebben op het geheel.

Die onderlinge verbondenheid impliceert dat we zorg voor elkaar moeten hebben. Dat we oog en oor voor elkaar hebben. De zorg voor de medemens zou je met de sociale leer van de Kerk 'menselijke ecologie' kunnen noemen. Zoals de mens de hoeder van de schepping is, zo zijn wij ook elkaanders hoeder. We zijn verantwoordelijk voor elkaar. Daarom citeert paus Franciscus vaak de vraag van God aan Kaïn: "Waar is uw broeder Abel?" (Genesis 4, 9). Het is een verantwoordelijkheid voor de mens dichtbij en veraf.

Zorg is voor een deel vanzelfsprekend, voor een deel moet een houding van zorg worden inge oefend als uitdrukking van solidariteit en liefde. Dat inoefenen doen we op verschillende niveaus: in het gezin, in de grotere familie, in de kring van vrienden en kennissen, maar ook in verbondenheid met de mensen ver weg die een beroep doen op onze solidariteit.

Tegenover een zorgende houding staat de individualistische mentaliteit, die op het ik is gericht en onverschillig staat tegenover het lot van anderen. Het is niet verrassend dat onze huidige ecologische crisis, of het nu gaat om de schepping of de mensenfamilie, hand in hand gaat met een steeds sterker wordend individualisme en consumentisme.

Zorg wordt altijd op een indringende wijze zichtbaar op verschillende bedevaartsplaatsen. Mensen hebben zorg voor elkaar, openen zich daarom naar elkaar, en voelen zich met elkaar verbonden als één hechte groep. Het is niet voor niets dat deze ervaring juist daar ontstaat: het is God immers zelf die zich als zorgende Vader laat kennen, in gebed, in de sacramenten, in zijn Woord en in de solidariteit en liefde voor elkaar. ■

Diaken René de Weerd

René de Weerd is diaken van het bisdom 's-Hertogenbosch.
Hij vertaalde voor het bisdom Rotterdam de DOCAT en het DOCAT Werkboek.

BEDEVAARTKALENDER *Jubeljaar 2025*

Paus Franciscus nodigt gelovigen uit om als "pelgrims van hoop" naar Rome te komen in het Jubeljaar 2025. Vanuit de Nederlandse bisdommen wordt daarom in de meivakantie een landelijke Romebedevaart georganiseerd. Gaat u ook mee? Of kiest u een andere bedevaart om het Jubeljaar te vieren? Bekijk de kalender!

Opening Jubeljaar in het bisdom 29 december 2024

In het bisdom Rotterdam wordt het Jubeljaar geopend op zondagmiddag 29 december met een plechtige eucharistieviering (14.30 uur) in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal (Mathenesserlaan 305, Rotterdam). Parochianen uit het hele bisdom zijn welkom om deze middag naar Rotterdam te reizen om het Jubeljaar samen te openen.

*Meer informatie:
www.bisdomrotterdam.nl*

Stille Omgang Amsterdam 15-16 maart 2025

In Amsterdam wordt sinds de middeleeuwen een hostiewonder herdacht dat plaatsvond op 15 maart 1345. Deze devotie heeft sinds het einde van de 19e eeuw vooral gestalte gekregen via de jaarlijkse Stille Omgang. Reis mee naar de Stille Omgang.

*Meer informatie:
www.destilleomgang.nl (Rotterdam e.o.),
www.stilleomgangleiden.nl (Leiden en Bollenstreek), www.bedevaart.nl (De Haagse Bedevaarten)*

Landelijke Romebedevaart 26 april - 3 mei 2025

Paus Franciscus nodigt uit om in het Jubeljaar als "Pelgrims van hoop" een bedevaart naar Rome te maken en door de heilige deuren de grote basilieken te betreden. De gezamenlijke Nederlandse bisdommen organiseren daarom een landelijke Romebedevaart.

*Meer informatie:
www.bisdomrotterdam.nl*

Kevelaer 30 april - 1 mei 2025

Onze Lieve Vrouw van Kevelaer is "Troosteres der Bedroefden". Wie op bedevaart gaat naar Kevelaer kan bij Maria vertroosting, kracht en nieuwe energie krijgen. De Haagse Bedevaarten nodigen u uit: ga mee en kom bij Maria thuis.

*Meer informatie:
www.bedevaart.nl
(De Haagse Bedevaarten)*

Beauraing 10-13 mei 2025

Maria van Beauraing is de "Moeder met het gouden hart". Beauraing is een kleine stad aan de rand van de Ardennen. Het is een intieme bedevaartplaats, men voelt zich bij Maria in Beauraing gemakkelijk thuis.

*Meer informatie:
www.promaria.nl
(Beauraing Comité Pro Maria)*

Banneux 16-20 mei 2025

Laat u op deze 5-daagse bedevaart raken door de boodschap van Maria in Banneux. Maria maakte zich bekend als "Maagd der Armen". Bij de bron zei Maria: "Steek uw handen in het water, deze bron is mij voorbehouden." En: "Voor alle natiën - om de zieken te verlichten."

*Meer informatie:
www.caritas-banneux.nl
(Banneux Comité)*

Lourdes 17-24 mei 2025

De Lourdesgroep Voorhout organiseert een bedevaart naar Lourdes per TGV-trein. 's Morgens is het vertrek uit Voorhout en 's avonds neemt u al deel aan de Lichtprocessie. Deze bedevaart is een week met aandacht voor elkaar, een mooi programma en veel gezelligheid, een reis met een lach en soms een traan.

*Meer informatie:
parochiesintmaarten.nl
(Lourdesgroep Voorhout)*

Heiloo 31 mei 2025

Vanwege het Jubeljaar organiseert het bisdom een diocesane bedevaart op 31 mei. Deze dagbedevaart gaat naar het Heiligdom Onze Lieve Vrouw ter Nood in Heiloo (Noord-Holland). In zijn bul voor het Jubeljaar schrijft paus Franciscus over Maria als "Moeder van de hoop". Reis mee met pelgrims uit het hele bisdom.

*Meer informatie:
www.bisdomrotterdam.nl*

Banneux 31 mei - 1 juni 2025

Reis naar Banneux met deze 2-daagse bedevaart. Maria maakte zich in Banneux bekend als "Maagd der Armen". Maria verscheen aan het kleine meisje Mariëtte Beco en zei: "Geloof in mij, ik zal in u geloven. Bid veel!"

*Meer informatie:
www.caritas-banneux.nl
(Banneux Comité)*

Brielle 12 juli 2025

De heilige Martelaren van Gorcum stierven vanwege hun geloof in de eucharistie en hun trouw aan de paus. Kom naar de Nationale Bedevaart Brielle om te bidden op hun voorpraak en laat u inspireren door hun getuigenis.

*Meer informatie:
www.martelarenavangorcum.nl
(Bisschoppelijk Brielse Commissie)
Vanuit het Westland, de Bollenstreek, het Groene Hart, Den Haag en Vlietstreek reizen pelgrims jaarlijks samen naar Brielle. Meer informatie via de parochies*

Kevelaer 31 juli - 2 augustus 2025

Deze 3-daagse bedevaart van de Broederschap Gouda-Kevelaer brengt pelgrims samen in geloof en samenhang rond Maria die is "Troosteres der Bedroefden". De broederschap nodigt u van harte uit voor deze "vakantie met God".

*Meer informatie:
Broederschap.gouda.kevelaer@gmail.com
(Broederschap Gouda-Kevelaer)*

Heiloo 3 september 2025

Niet alleen op 31 mei (diocesane dagbedevaart) kunt u samen met andere pelgrims uit het bisdom Heiloo bezoeken. Dat kan in het najaar ook met de Westlandse Bedevaart. U reist per bus en viert de eucharistie op het heiligdom, met in de middag onder meer een sacramentsprocessie door het park.

*Meer informatie:
www.westlandsebedevaarten.nl
(Westlandse Bedevaarten)*

Banneux 6-7 september 2025

Ook in het najaar organiseert het Banneux Comité een 2-daagse bedevaart naar Maria "Maagd der Armen".

*Meer informatie:
www.caritas-banneux.nl
(Banneux Comité)*

Fátima en Santiago de Compostella 10-20 september 2025

Vanuit Den Haag wordt deze 11-daagse bedevaart georganiseerd per touringcar, met twee overnachtingen onderweg en twee dagen in Fatima om vervolgens door te reizen naar Santiago de Compostella.

Meer informatie:

www.rkparochiedevierevangelisten.nl
(Bedevaartgroep RK parochies Den Haag)

Beauraing 20-23 september 2025

Maria van Beauraing is de "Moeder met het gouden hart". In Beauraing voelt men zich bij Maria gemakkelijk thuis.

Meer informatie:

www.promaria.nl
(Beauraing Comité Pro Maria)

Banneux 10-14 oktober 2025

Ook in het najaar organiseert het Banneux Comité een 5-daagse bedevaart naar Maria "Maagd der Armen".

Meer informatie:

www.caritas-banneux.nl
(Banneux Comité)

Diocesane dag 11 oktober 2025

Het Jubeljaar wordt gevierd in Rome én in bisdommen wereldwijd. Daarom wordt in het bisdom Rotterdam op zaterdag 11 oktober een diocesane ontmoetingsdag gehouden.

Meer informatie:

www.bisdomrotterdam.nl

Kevelaer 31 oktober - 1 november 2025

Ook in het najaar organiseert De Haagse Bedevaarten een 2-daagse bedevaart naar Onze Lieve Vrouw van Kevelaer, "Troosteres der Bedroefden".

Meer informatie:

www.bedevaart.nl
(De Haagse Bedevaarten)

Afsluiting Jubeljaar in het bisdom

28 december 2025

Het Jubeljaar wordt in Rome en in bisdommen wereldwijd afgesloten op zondag 28 december 2025.

Meer informatie:

www.bisdomrotterdam.nl

- Op 23 juni is, voorzien van het sacrament der zieken, overleden de weledele heer **Julius Antonius Gerardus Sterk**, gepensioneerde pastoraal werker van het bisdom Rotterdam, geboren op 27 maart 1948 te Lemmer. Jos Sterk werd per 1 augustus 2002 aangesteld als parochiecatecheet voor de samenwerkende parochies O.L. Vrouw Geboorte te Berkel en Rodenrijs, St. Willibrord te Bleiswijk en O.L. Vrouw Visitatie te Bergschenhoek. Met de oprichting van de Federatie Oostland in het kader van Samenwerking Geboden 2, werd hem op eigen verzoek per 1 januari 2013 eervol ontslag verleend en werd de kerkelijke zending ingetrokken en ging hij vervroegd met pensioen.
- Op 22 juli is, in het klooster van de zusters dominicanessen in Voorschoten, overleden de zeereerwaarde pater **Johannes Hermanus Gijsberthus Bouman**, dominicaan, geboren op 4 juli 1929. Na zijn opleiding bij de dominicanen te hebben afgerond, was hij vanaf 1961 pastor in parochies in Curaçao, Bonaire en op Aruba. Eind 2008 keerde hij terug naar Nederland en ging wonen in het klooster van de zusters dominicanessen in Voorschoten. Jarenlang bleef hij pastoraal actief in omliggende parochies en voor diverse Antilliaanse geloofsgemeenschappen. Ook was hij een trouw deelnemer aan diocesane vieringen.

Benoeming

- **P.A.A. Schuurmans**, verlenging benoeming als diaken in de parochie St. Jan de Doper te Gouda e.o. voor één jaar, 31-05-2024
- **Mgr. A.J. van Deelen**, tijdelijke benoeming tot administrator van de parochie Maria Sterre der Zee te Den Haag, 08-06-2024
- **R.L.M. Visser**, verlenging benoeming als pastoor van de parochie H. Thomas te Alphen aan den Rijn tot 01-12-2024, 01-07-2024

Ontslag/ontheffing kerkelijke zending

- **N.B.G. Langstraat**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in de Zorggroep Alrijne, locaties verpleeghuis Leythenrode te Leiderdorp en verpleeghuis Oudshoorn te Alphen aan den Rijn, 05-06-2024
- **Mw. M.J.H.M. Hoogenbosch**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werker van de Federatie HH. Clara en Franciscus (met pensioen), 08-07-2024

Overig

- **Mevr. M.J.C. Starrenburg**, per 1 juli 2024 benoemd voor een eerste periode van vier jaar tot lid van het bestuur van de begraafplaats St. Agatha te Leidschendam
- **J. Biesjot**, per 31 mei 2024 tijdelijk benoemd tot voorzitter van het bestuur van de Broederschap van de 's-Gravenhaagsche Processie naar O.L. Vrouw van Kevelaer

Zie ook bisdomrotterdam.nl/in-memoriam

Bekijk de kalender online om te zien hoe u het Jubeljaar 2025 kunt vieren met een bedevaart, als pelgrim van hoop. Het overzicht wordt online bijgewerkt met informatie van bedevaartcomité's en bedevaartgroepen uit parochies.

Matteüs 22,9

missio

'Ga en nodig iedereen uit'

WERELD MISSIE MAAND
oktober 2024

Geef voor Papoea-Nieuw-Guinea

ANBI Rekeningnummer
NL65 INGB 0000 0015 66

missio.nl

Notariskantoor Voorhout B.V.

"EEN KWESTIE VAN EERLIJK ADVIES"

Of u nu een huis gaat kopen, een testament wilt opstellen of een B.V. wilt oprichten, bij notariskantoor Voorhout kunt u altijd terecht voor een eerlijk en deskundig advies.

Notariskantoor Voorhout
mr M.E.M. Heemskerk, notaris
Herenstraat 49
2215 KE Voorhout

Tel: 0252-215573
E-mail: info@notariskantoorvoorhout.nl
Website: www.notariskantoorvoorhout.nl

Woensdag 20 november 2024

RedWednesday®

Doe mee: bestel de poster, licht uw kerk rood aan of bid en wees verbonden met christenen die niet vrij zijn om te geloven.

Kijk op redwednesday.nl

St. Laurentius: meer dan een begraafplaats
 Kleinschalig, klantvriendelijk en persoonlijke aandacht
www.begraafplaatslaurentius.nl | Crooswijk, Rotterdam

St. Laurentius
 R.K. Begraafplaats & Crematorium

Aannemingsbedrijf

ZUIDHOEK B.V.

Grond- en sloopwerk, straat- en rioleringswerk

Loosterweg 35a , 2215 TM Voorhout
info@zuidhoekvoorhout.nl
www.zuidhoekvoorhout.nl
 Tel: 0252 - 216067
 Fax: 0252 - 232190

Baaij Catering

verzorgt uw complete

BBQ-party's

op uw locatie

Ook voor verhuur van

- BBQ's
- biertaps
- tenten
- statafels
- stoelen
- serviesgoed
- enz...

...en het verzorgen van

- buffetten
- barbecues,
- drankenservice
- enz...

0252 - 41 34 75 | www.baaijcatering.nl

B

Met ziel & zaligheid: van klokkentoren tot kathedraal

Als het om de restauratie van kerken gaat, bogen we bij Burgy Bouwbedrijf op rijke ervaringen. Neem de Pieterskerk in Leiden, de Waalse Kerk in Haarlem en de HH. Laurentius- en Elisabethkathedraal in Rotterdam. Of deze bescheiden klokkentoren. Maar of de restauratie nu groot of klein is, we leggen er al onze passie en al ons vakmanschap in. Of onze ziel en zaligheid, zo u wenst.

www.burgy.nl